

Hannukah: Holiday of Homebodies 1

Rabbanit Leah Sarna | Drisha Institute for Jewish Education | 5784

I. Ner Ish U'Veyto

1. Shabbat 21b:5

The Sages taught in a *baraita*: **The basic mitzva of Hanukkah** is each day to have a **light** kindled by a **person**, the head of the household, for himself **and his household**. **And the mehadrin**, i.e., those who are meticulous in the performance of mitzvot, kindle a **light for each and every one** in the household. **And the mehadrin min hamehadrin**, who are even more meticulous, adjust the number of lights daily. Beit Shammai and Beit Hillel disagree as to the nature of that adjustment. **Beit Shammai say:** On **the first day one kindles eight** lights and, from **there on, gradually decreases** the number of lights until, on the last day of Hanukkah, he kindles one light. **And Beit Hillel say:** On **the first day one kindles one** light, and from **there on, gradually increases** the number of lights until, on the last day, he kindles eight lights.

2. Rashi on Shabbat 21b

A light for a person and his household: One light on each night. And it is sufficient for a man and all the members of his household with one light.

3. Sfat Emet Shabbat 21b

Rashi explains that it is one light each night etc to exclude what one would have originally thought to explain which is that it is sufficient for one light for all of Hanukkah but if you didn't light the first night you could fulfill it throughout the nights of Hanukkah. The Mehadrin min hamehadrin added to light each night. And it seems from the fact that we bless each night "to light Hanukkah candles" it seems that from the outset the Mitzvah was to light each night for otherwise, on an extensive hiddur we would make a bracha?

II. Mitzvah of the Person (Ish) or Mitzvah of the House (Bayit)?

4. Tosafot on Shabbat 21b:5:1

And the mehadrin of the mehadrin (those who seek to beautify, among those who seek to beautify): It seems to RI that Beit Shammai and Beit Hillel refer only to "a man and his household" (i.e. the head of the household alone lighting on behalf of his entire family). Because in this way, there is more beautification; since there is something recognizable when he keeps adding or removing [lights], corresponding to the days that are entering

שבת כ"א ב:ה'

תנו רבנן: מצות חנוכה, נר איש וביתו. והמהדרין, נר לכל אחד ואחד. והמהדרין מן המהדרין, בית שמאי אומרים: יום ראשון מדליק שמנה, מכאן ואילך פוחת והולך. ובית הלל אומרים: יום ראשון מדליק אחת, מכאן ואילך מוסיף והולך.

רש"י על שבת כ"א ב

נר איש וביתו - נר אחד בכל לילה ואיש וכל בני ביתו סגי להו בנר אחד:

שפת אמת מסכת שבת דף כא עמוד ב

פי' רש"י נר אחד בכל לילה כו' לאפוקי מה שהי' נראה לכאורה לפרש דדי בנר א' על כל ימות החנוכה אלא שאם לא הדליק בליל א' יכול להדליק עד תשלום לילות חנוכה. והמהדרין מה"מ הוסיפו להדליק בכל לילה שהרי מהא דמברכין בכל לילה להדליק נ"ח משמע דמתחילה הי' המצוה להדליק בכל לילה דעל ההידור רחוק שיתקנו ברכה

תוספות על שבת כ"א ב:ה':א'

והמהדרין מן המהדרין - נראה לר"י דב"ש וב"ה לא קיימי אלא אנר איש וביתו שכן יש יותר הידור דאיכא היכרא כשמוסיף והולך או מחסר שהוא כנגד ימים הנכנסים או היוצאים אבל אם עושה נר לכל אחד אפי' יוסיף מכאן ואילך ליכא

(the days of Channukah still to come) or exiting (the days of Channukah that have already passed). However, if he makes a light for each one (i.e. each member of his household gets his own light), even if he adds from now onwards, there is nothing recognizable, because [people] would think that this is the number of people in the household (i.e. instead of attributing the increase or decrease in lights to the intention of the owner to correspond to the day of Chanukah, people would attribute it to the intention to correspond to the number of people in the household).

היכרא שיסברו שכך יש בני אדם בבית:

5. Mishneh Torah, Scroll of Esther and Hanukkah 4:1

How many candles should one light on Chanukah? The mitzvah is that a single candle should be lit in each and every house, regardless of whether there are many members of the household, or merely one person [lives] there.

A person who performs the mitzvah in a beautiful and conscientious manner should light candles for every member of the household, whether male or female.

A person who is even more conscientious in his performance of the mitzvah than this and observes the mitzvah in the most desirable manner should light candles for every member of his household, a candle for each individual, whether male or female, on the first night. On each subsequent night, he should add a candle [for each of the members of the household].

משנה תורה, הלכות מגילה וחנוכה ד'א'

כמה נרות הוא מדליק בתנקה. מצותה שיהיה כל בית ובית מדליק נר אחד בין שהיו אנשי הבית מרבין בין שלא היה בו אלא אדם אחד. והמהדר את המצוה מדליק נרות כמנין אנשי הבית נר לכל אחד ואחד בין אנשים בין נשים. והמהדר יותר על זה ועושה מצוה מן המבחר מדליק נר לכל אחד בלילה הראשון ומוסיף והולך בכל לילה ולילה נר אחד:

6. Shulchan Arukh, Orach Chayim 671:2

How many lights should one kindle? On the first night, he kindles one [light]. From then on he continues to add one each night, until on the last night they are eight. And even if the household members are many, they should not kindle more. Rem" a: And some say that every one of the household members kindles (Maimonides) and such is the widespread custom. And they should take care to each place their lights in a unique place, so that it will be apparent how many lights they are kindling. (Abraham Kara of Prague)

שולחן ערוך, אורח חיים תע"א:ב'

כמה נרות מדליק בלילה הראשון מדליק אחד מכאן ואילך מוסיף והולך אחד בכל ליל' עד שבליל אחרון יהיו שמונ' ואפי' אם רבים בני הבית לא ידליקו יותר:
הגה וי"א דכל אחד מבני הבית ידליק (רמב"ם) וכן המנהג פשוט ויזהרו ליתן כל א' וא' נרותיו במקום מיוחד כדי שיהיה היכר כמה נרות מדליקין [מהר"א מפראג]:

7. Penei Yehoshua on Shabbat 21b:4

In the gemara "The Sages taught in a *baraita*: The basic mitzva of Hanukkah is each day to have a light kindled by a person, the head of the household, for himself and his household." It seems that what distinguishes this mitzvah from other mitzvot which are obligations of the body such that there would be an obligation on each and every individual to uphold it because the commandment is more on a person than on his emissary. But this case is different because the essence of the mitzvah is near to the public space because of *pirsumei nisa* and therefore they put the obligation of this

פני יהושע על שבת כ"א ב:ד'

בגמרא תנו רבנן מצות חנוכה נר איש וביתו. נראה דמה שנשתנה מצוה זו משאר מצות שהן חובת הגוף שהיה חיוב על כל יחיד ויחיד דקיימא לן נמי מצוה בו יותר מבשלוחו אלא דשאני הכא שאין הכא עיקר המצוה אלא בסמוך לרה"ר שהוא משום פרסומי ניסא משום כך הטילו חובת מצוה זו כאילו היא חובת הבית ועדיין צ"ע:

mitzvah as if it is a mitzvah on the house (and still this requires further investigation.)

III. Ish but no Bayit

8. Shabbat 23a:6

Rav Ḥiyya bar Ashi said that Rav said: One who lights a Hanukkah light must recite a blessing. And Rabbi Yirmeya said: One who sees a burning Hanukkah light must recite a blessing because the mitzva is not only to kindle the light but to see the light as well. Therefore, there is room to recite a blessing even when seeing them.

שבת כ"ג א'ו'

אמר רב חייא בר אשי אמר רב: המדליק נר של חנוכה צריך לברך. ורב ירמיה אמר: הרואה נר של חנוכה צריך לברך.

9. Rashi on Shabbat 23a:6:1

One who sees: One who is passing through the marketplaces and sees it lit in one of the courtyards. But I found in the name of Rabbenu Yitzchak ben Yehudah, who said in the name of Rabbenu Yaakov, that this blessing is only required for one who did not yet light in his house or for one on a boat.

רש"י על שבת כ"ג א'ו':א'

הרואה - העובר בשוק ורואה באחד החצרות דולק ומצאתי בשם רבינו יצחק בן יהודה שאמר משם רבינו יעקב דלא הוזקה ברכה זו אלא למי שלא הדליק בביתו עדיין או ליושב בספינ':

10. Rashba on Shabbat 23a:2

It seems that this blessing is for one who did not light and nobody lit for him in his house and he is not going to be able to light that night. Otherwise, he should not make this blessing, for we do not see cases where a person has fulfilled the mitzvah and then goes and makes a blessing on seeing a mitzvah. And some Rabbis explain that this applies even if others are lighting for him at home, but they have nobody to rely on.

רשב"א על שבת כ"ג א'ב'

הרואה מברך שתיים. מסתברא בשלא הדליק ולא הדליקו עליו בתוך ביתו ואינו עתיד להדליק אותה הלילה, הא לאו הכי א"צ לברך, דלא מצינו יוצא מן המצוה וחוזר ומברך על הראיה. ויש מרבוותא ז"ל דפירשו אע"פ שמדליקין עליו בתוך ביתו צריך לברך על הראיה. ואין להם על מה שיסמוכו.

11. Responsa of the Maharsham 4:146

Parashat Vayigash 1905 in Radzin, to Rabbi Shimon Waltuch
Rabbi of Leipzig

To answer your question from the second day of Chanukah as to whether it is permissible to light Chanukah candles on a train, I have not found anything clear about it, but it is the case that a person who pays for a train through the night is as if he paid for a place to eat and sleep and therefore is obligated in Chanukah candles.

As to what Rashi wrote about a person in a boat, we can say that the boats then were open without ceilings and the wind would blow and they were nothing like a house. And even though a train doesn't stand in one place and riding is like walking we don't see anywhere that a person needs a permanent house in order to fulfill *pirsumei nisah* - so it seems to me from logic.

12. Responsa of the Tzitz Eliezer 15:29

I was asked about those who go on trips during Hannukah whether they need to light candles with a blessing when they sleep out under the sky and whether they should anyways light without a blessing? And what about if they are sleeping in a tent? And is it preferable that each should be exempted by someone lighting in their home, if there is someone who could light for them there?

Response... The obligation of lighting Hannukah candles falls on the skull of a person unrelated to any object, and it is different in this way from the mitzvah of mezuzah, for the mitzvah of mezuzah even though it is the obligation of the resident is still related to the object - meaning related to the requirements of the house that he lives in which needs to be called a "house" and without that the obligation of the resident doesn't apply. Lighting Hannukah candles is different for the mitzvah is related only to the body of the person and wherever he is that is where he needs to light. And it is clear that even if a person set up a bed for himself in a street corner and slept and ate there, he too would be obligated in lighting Hannukah candles there even though he has no house at all, and that is because it is a mitzvah on the body of a person not at all related to an object....

Based on what we have said my opinion tends to answer our question that one is obligated to light Hannukah candles even when sleeping under the heavens, each one by their bed and

שו"ת מהרש"ם חלק ד סימן קמו

ב"ה ב' ויגש תרס"ו ברעזאן. לכבוד הרב המאה"ג החריף ובקי מוה' שמעון וואלטוך נ"י רב בעיר לייפציג.
לתשו' מכתבו מיום ב' דחנוכה אם מותר להדליק נ"ח על הבאהן /הרכבת/ לא מצאתי הדבר מבואר אבל הלא מי ששילם בעד כל הלילה הוי כשכר לו בית דירה לאכול ולישן שם וחייב בנ"ח

ומ"ש רש"י ביושב בספינה י"ל שהיו אז ספינות פתוחות בלא קירוי והרוח מנשב ולא הי' בגדר בית כלל. ואף דהבאהן אינו עומד במקום א' ורכוב כמהלך לא נמצא בשום מקום שיהי' צריך בית קבוע למה שמצותו בשביל פרסומי ניסא כנלענ"ד מסברא.

שו"ת ציץ אליעזר חלק טו סימן כט

נשאלתי באלו היוצאים לטיול בחנוכה אם חייבים להדליק נר חנוכה בברכה גם כשהם ישנים תחת כיפת השמים ואם עכ"פ ידליקו בלא ברכה ומה הדין לגבי הישנים באהל? והאם עדיף שכל אחד יצא בהדלקת הנרות שבביתו, במדה וישנם שידליקו עליו.

תשובה. ...

חייב הדלקת נר חנוכה הוא חיוב מוטל אקרקפתא דגברא מבלי שיהא קשור בהחפצא, ושונה היא מצוה זאת בזה גם ממצות מזוזה, דמצות מזוזה אף על פי שחובת הדר היא אבל החיוב קשור עם חפצא, דהיינו עם שיעור בית שדר בו ובעינין שיהא ע"ז שם בית, ובלי זה ליכא חובת הדר, אבל משא"כ מצות הדלקת נר חנוכה דהמצוה קשורה רק עם גוף האדם ובהיכא שנמצא חייב להדליק ומסתבר שאפילו אם אחד יקבע לו מטה בפנה אחת מפינות הרחוב וישן ויאכל שם שג"כ יהא חייב להדליק על ידו ובסמוך נר חנוכה ואעפ"י שאין לו בית כלל, ולכן מכיון שיהא מצוה כזאת שמוטלת דוקא על גוף האדם מבלי שיהא קשור בחלות של חפצא ...

עפ"י האמור מובן דדעתי נוטה בנידון שאלתנו שמחוייבים להדליק נר חנוכה גם כשישנים תחת כפת השמים. כל אחד ואחד על יד מיטתו ופינתו, או ישתתפו

corner, or they can buy in together and light together, and of course they need to light with a bracha if they are sleeping in a tent....

It was clear to the Aruch Hashulchan that someone riding on a train needs to light chanukah candles there, even though the train isn't called a house for it travels from place to place and has no spacial permanence, and a person riding is like a person walking, and it seems that he holds like we said that the obligation of Hannukah candles are on the head of the person and not related to a house....

And in our case, it is preferable to light and fulfill the mitzvah in its fullness than relying on someone else lighting in their homes such that they will miss out on the essence of the mitzvah which is actually seeing lit Hannukah candles.

And I saw in the Teshuva of the Maharsham...and it seems that according to him a place needs to be a home and he proves it from Rashi....And in my humble opinion it seems that there is no proof from Rashi in this because we can explain the intention of Rashi simply - he was trying to say that since on the boat he doesn't have candles to light or that they won't let him light... But Rashi would agree that one is *obligated* to light according to the halakha on a boat and it doesn't matter that there's no ceiling because the house is not necessary at all...

And therefore in determining the halakha in this case it seems in my humble opinion that one is obligated to light Hannukah candles when sleeping outside in the field and certainly if sleeping in a tent even without a roof for one is obligated to light even if just surrounded by walls or even in a trench, to be sure to put the candles in a lamp so that the wind won't blow them out...and certainly to also bless and that is preferable to relying on someone else lighting in their home because this is the essence of the mitzvah and it's *pirsum*, to see the candles light. And I wrote according to my humble opinion.

בפריטי וידליקו במשותף, ומכ"ש שחייבים להדליק
ובברכה כשהם ישנים באהל מתוח....

הרי לנו דפשוט ליה להגאון בעל ערוך השולחן ז"ל
דהנוסע ברכבת חייב להדליק נר חנוכה שם, אף על פי
שאין רכבת בגדר בית, דנודד ממקום למקום וחסר
קביעות מקומית, וגם הוא רכוב כמהלך דמי, והיינו מפני
דס"ל כדברינו האמורים שחיובא דנ"ח הוא אקרקפתא
דגברא ולא תלי בבית...
לנידוננו שעדיפא שידליקו ויקיימו המצוה במלואה ממה
שיסמכו בהדלקת הנרות שבביתם ויחסר להם מעיקר
המצוה שהיא ראייה בפועל נרות חנוכה דולקים.
(ה) כן מצאתי בשו"ת מהרש"ם... ומה שמשמע
מהמהרש"ם ז"ל שצריך להיות מיהת על המקום גדר בית,
ומוכיח לה כאילו מדברי רש"י... ולפענ"ד נראה דאין כל
ראיה מרש"י על כך, כי יש לפרש בכוונת רש"י בפשיטות
דר"ל, מפני שבספינה אין לו נרות להדליק או מפני
שמקפידים על כך ולא נותנים לו רשות, ...וגם רש"י
מודה שחייב להדליק מדינא בספינה ולא איכפת מה שזה
בלא קירוי, כי לא בעינן בזה בית כלל...
ולזאת בהכרעת ההלכה בזה נלענ"ד שחייבים להדליק
נ"ח כשישנים בחוץ על פני השדה, ועל אחת כמה
כשישנים באהל, בלא קירוי שחייבים להדליק אפילו
בהיקף מחיצות בלא קירוי [או בחפירות] ולהשים הנרות
בעשישית שלא ינשב הרוח ויכבה.. וממילא גם לברך,
וזה עדיף גם מלהסתמך על מה שמדליקים בבית (למי
שיש לו), כי זהו גדר עיקר המצוה ופרסומה, לראות נר
חנוכה דולקת... והנלענ"ד כתבתי.